

INESJOURNAL

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ
THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

Yıl: 3, Sayı: 6, Mart 2016, s. 10-18

F. Alkım ARI¹

NEVŞEHİR/TÜRKİYE'DE 14-17 YAŞ ARASI ÇOCUKLARI SUÇA YÖNELTEN DEĞİŞKENLERLE İLGİLİ BİR ARAŞTIRMA²

Özet

Bu araştırmanın amacı en az 2 kere suç işlemiş ya da suça karışmış Nevşehir ilindeki 14-17 yaş arasındaki ergenlik çağındaki çocukların ortak özelliklerini belirleyerek, suç işlemiş veya suça yönelmiş çocukların profilini tanımlamaktır. İşledikleri suç sebebiyle karakola en az 2 kere intikal etmiş ergen çocukların suç dosyaları incelenmiştir. Ergenlerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler vasıtasıyla, suç işlemiş çocukların ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyleri, eğitim durumları, çevre ile ilişkileri gibi değişkenler incelenmiştir. Veri toplamak için İçerik analizi yapılmıştır. Araştırma nitel bir araştırma olup, açıklayıcı/tanımlayıcı durum deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan ergenlerle yapılan görüşmelerde ergenlerin aileleri, arkadaşları ve yaşadıkları sosyal çevre ile ilgili bilgi toplanmıştır. Bu araştırma sonuçlarının Nevşehir ilinde suç işleyen çocuklarla ilgili yürütülecek olan sonraki projelere ışık tutması beklenmektedir. Bunun yanı sıra, araştırma sonuçlarının suç işleme eğilimi gösteren çocukların rehabilitasyonu sağlama ve suça karşı önleyici rehberlik projeleri geliştirilmesinde yol gösterici nitelikte olacağı beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: Ergen, çocuk, suç, aile, polis karakolu

AN INVESTIGATION ON THE VARIABLES THAT URGE 14-17 YEARS OLD CHILDREN TO COMMIT CRIME IN NEVSEHIR/TURKEY

Abstract

The aim of this investigation is to identify the common characteristics and profile of 14-17 years old adolescences who committed or attamped crime in Nevşehir/Turkey. Files of the adolescences who committed crime at least twice were investigated in Nevşehir Police Department. Interviews were done with 20 children which were among the children committed crime. By these interviews, information about the variables were collected which were about the socio-economic situation of the quilty children's families, their education levels, relationships, interaction with the surroundings. Content analysis was applied. This investigation is in qualitative pattern and illustrative Case Study method was used. It is expected that the investigation results will be beneficial and useful fort he other investigation and projects about the quilty children in Nevşehir. It is thought that the results of this investigation will be helpful for he rehabilitation of the children who have the risk of committing crime.

Key words: Adolescence, child, crime, family, police department

1 Öğr. Gör., Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi, alkimari@nevsehir.edu.tr

2 Başlık, Çocuğun hukuk literatüründeki tanımına bağlı kalınarak yazılmıştır. Gelişim Psikoloji açısından "önergen ve ergenleri" olarak yazılabilir.

PROBLEM

Suç, insanoğlunun var oluşundan günümüze kadar devam eden bir olgudur. Toplum ve birey ise bu değişim ekseninin merkezinde yer almakta olup birbirleriyle sürekli bir etkileşim halindedir. Fert, bu süreçte toplumdaki gelişmelere nazaran bir takım sapma davranışlar içine girebilmektedir. (Erkan, Bağlı, Sümer ve Ünver, 2002 : 53).

Suç sosyal yaşamın bir sonucu olduğundan suçun algılanışı, hangi eylemlerin suç sayılması gerektiği, suç işleyen şahıslara karşı toplumun nasıl hareket edeceği gibi sorunlara her toplum tarih boyunca farklı çözümler getirmeye çalışmıştır. Önceleri, suç işleyen kişileri yaşadığı toplum içerisinde tecrit edecek şekilde cezaların verilmesi uygun görülürken, günümüzde insan haklarına saygılı ve suç işleyen bireyi topluma kazandırma amacı taşıyan çözümler arayışlarına gidilmektedir (Saldırım 2001).

Bilhassa suç, toplumsal yapıda ortaya çıkan sosyal ilişkilerdeki çözümler nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Bu çözümler sosyal sorunlar ve bunalımlar yaratarak toplumsal yapıdaki değerlerin değişmesine ve yeni davranış kurallarının oluşmasına neden olmaktadır (İzkan, 1992 :46). Bu durum da bize, suç ve suçluluk olgusunun sosyal yapının bir parçası olduğunu gösterir.

Bu yaklaşım çerçevesinde diyebiliriz ki, düzen, toplum yaşamının vazgeçilmez bir koşuludur. Düzenin devam ettirilmesi ise, toplumda var olan değer ve kurallara uyulmasına bağlıdır. Uyulması gereken kurallar, her toplumda değişiklik göstermesine rağmen, toplumsal normlara uyulmayan davranışlara suç ya da sapkın davranış denir (Erkan, Bağlı, Sümer ve Ünver, 2002 :52).

Günümüzde teknolojik gelişmelerin de etkisiyle toplumsal değişimler önceki dönemlere göre daha hızlı olmaktadır. Toplumsal değişmeye bağlı olarak geleneksel aile ilişkileri de değişime uğramaktadır. Aile hayatındaki değişimler akran gruplarında, okul ve çalışma hayatında da devam etmektedir. Artık sosyalizasyon sürecinde etkin bir rol oynayan önceden belirli kurallara bağlı sosyal ilişkiler bozulmakta; yaşam tarzı çok çeşitlenmektedir. Çocuğun bu etkilenme süreci az gelişmiş ve gelişmiş ülkelerde aynı şekilde etkilidir. Bazen çocuklar ailelerindeki statülerine bağlı öğrendikleri rolleriyle aile dışı sosyalizasyon sürecinde çatışmalar yaşayabilmektedir. Toplumsal yapının değişmesine etki eden hızlı nüfus artışı, evsizlik, yardım kurumlarının yetersizliği, yoksulluk, işsizlik, kentlerde gecekondu alanlarının artması, parçalanmış ailelerin sayılarının giderek artması, eğitim sistemindeki yetersizlikler çocuğun sosyalizasyonuna etki eden olumsuz unsurlardandır. Olumsuz çevre koşulları çocuğun suça yönelmesine etki etmektedir (Salagev, 2004).

İnsan doğumundan ölümüne kadar çocukluk, ergenlik (gençlik), olgunluk ve yaşlılık gibi belirli dönemler içinde gelişir. Doğumla başlayan ve erişkinlik dönemine kadar süren gelişim ve olgunlaşma süreci, “Çocukluk Dönemi” olarak adlandırılmaktadır. Çocuk zihinsel, fiziksel ve ruhsal yönden tam bir olgunluğa erişmemiş toplumda ki rol ve görevlerini henüz öğrenmekte olan bakıma ve eğitime ihtiyacı olan varlıktır (Hacıoğlu, 2000).

Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 1.maddesine göre “Daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, 18 yaşına kadar her insan çocuk sayılır” şeklinde genel tanımı yapılan “çocukluk” kavramı üzerinde çeşitli görüşler vardır (Polat, 2000).

Çocukluk kavramı kullanıldığı bilim alanları içerisinde değerlendirildiğinde farklı yaşam dönemlerini kapsadığını görürüz. Çünkü her bilim farklı perspektiften baksa da çocuğun gelişim

özellikleri farklıdır. Ancak burada ortak olan nokta bilim alanlarının çocukluğun başlangıcını doğum olarak kabul etmeleri, ancak bitişi konusunda ayrı görüşlere sahip olmalarıdır (Akyüz, 2000). Çocukluk, içinde yaşanan tarih dilimine ve kültürel yapıya göre değişen bir olgudur. Çocukluk döneminin sınırları ile ilgili tartışmaların nedeni, büyük ölçüde bireyin fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel gelişim özelliklerinin birbirinden farklı zaman dilimi içerisinde ve kültürel yapı da gerçekleşmesidir. Çocuk her yerde, her yaşta, her ekonomik düzeyde bütünüyle korunması gereken bir toplumsal varlıktır (Kontaş, 1997).

Gelişim psikolojisi açısından çocukluk, 14 yaşlarına kadarki süreyi kapsar. Bu yaştan sonra ergenlik döneminin başlamasıyla birlikte psikolojik açıdan çocukluk sonlanmıştır (Polat, 2000).

Hukuki açıdan ise “çocuk” sözcüğüyle henüz reşit olmamış ergenler, 11–18 yaş grubu kastedilmektedir. Özellikle 14 yaş gerek İngiltere, gerekse bazı Avrupa ülkeleri ve ülkemizde en çok suç işlenen yaş olarak belirlenmiştir. Çocuklar tarafından işlenen suçlar, gerek tür, gerekse neden açısından yetişkin suçlarından farklıdır. Bu nedenle, gençlik dönemindeki suçluluk kavramını klasik Ceza Hukuku'nun “yasanın gösterdiği suç, bu suçu işleyen kişi de, suçludur” biçimindeki tanımlarla belirlemek oldukça güç ve hatalıdır (Yavuzer, 2001).

Çocuk suçluluğu; “Bir çocuktaki anti-sosyal eğilimlerin yasa müdahalesi gerektirecek bir davranışa dönüşmesi” olarak tanımlanmaktadır. Batı ülkeleri hukuk literatüründe çocuk suçluluğu (Juvenile Delinquency) kavramı, kanuna karşı gelmiş 11-18 yaşları arasındaki çocukları kapsamaktadır (Akalın, 1999).

Burt, çocuk suçluluğunu, sosyal uyumsuzluğunun bir ifadesi, çocuktaki antisosyal eğilimlerin yasa müdahalesi gerektirecek duruma dönüşmesi olarak tanımlamaktadır (Yavuzer, 1994). Çocuk suçluluğu, birçok ülkede 17 veya 18 olarak kabul edilen kanuni yaş sınırı içine giren bir çocuk tarafından, devletin yetkisindeki alan içerisinde uygulanan ceza kanununun ihlali halinde söz konusu olmaktadır (Sevük, 1998).

Türkiye’de çocuk suçluluğu kavramı, suçu işlediği sırada 18 yaşını tamamlamamış kişiler anlamında kullanılmaktadır (Demirbaş, 2001). Çocuk suçluluğunu yetişkin suçluluğundan ayıran en önemli kriter her ülkenin kendi kanunlarına göre belirlediği yaş sınırıdır. Bu yaş sınırları 7-21 yaşları arasında değişmektedir.

Toplumlar tarih boyunca kazandıkları ekonomik, toplumsal, politik gelişmişlik düzeylerine göre, suçlu davranışı ve suç nedenlerini farklı şekillerde yorumlamıştır (Uluğtekin, 1991a). Konu ile ilgili ilk teoriler suçu genellikle tek nedenle açıklamaya çalışırken, daha sonra geliştirilen teoriler suçu çok nedenli bir sosyal olgu olarak ifade etmişlerdir. Suça bilimsel yaklaşım ilk kez 18.Yüzyılın ikinci yarısında klasik ekolle olmuştur. Ekolün lideri İtalyan Beccaria’nın döneminde birçok filozofun bahsettiği toplumsal sözleşmeden ve “özgür irade” felsefesinden etkilenmiştir (İçli,1993). Yirminci yüzyılda ise toplum bilimlerinin üzerinde en çok durdukları sorunlardan biri suçluluk olmuştur. Böylece günümüzde suçun toplumsal ve bireysel yönlerini fark edebilmek ve suçlu kişiyi daha yeterli bir biçimde anlayabilmek mümkündür (Uluğtekin, 1991).

Burt’un (1925) Küçük Suçlu adlı kitabının akademik psikoloji çalışmalarının başlangıcı olduğu belirtilmektedir. 400 okul çocuğunun özellikleri ve arka planlarının kapsamlı istatistiksel analizlerine dayanan bu çalışmada, suçluluğun çeşitli faktörlerin bir araya gelmesi sonucunda ortaya çıktığı görüşü savunulmaktadır (Polat, 2004). Psikolojik yaklaşımlar suç olgusunun açıklamasını toplumda değil bireyde aramışlardır. İlk araştırmaların çoğu akıl hastaneleri ve

hapishaneler gibi kurumlarda yürütülmüştür. Bazı suçluların farklı kişisel özellikleri mevcut olabilir ancak suçluların hepsi aynı özellikleri taşımaz (Giddens, 2008).

Sosyologlar uzun yıllardır suçu oluşturan sosyo-kültürel faktörler üzerine araştırmalar yapmaktadırlar. Sosyolojik araştırmalarda insan ikinci plandadır ve insanı etkileyen sosyo-kültürel koşullar araştırılır. Diğer taraftan sosyoloji sadece hukuk sistemi içinde suç olarak tanımlanan eylemlerle değil daha genel anlamda ortaya çıkan sosyal normlara aykırılıkları da inceler. Sosyolojik açıdan örf ve adet, kültür, din gibi etkenlerin olduğu kurallardan sapmalarda hukuk sistemi normlarına aykırılıklar gibi araştırılır (Sokullu, 2009).

Shaw ve McKay (1942) çocuk suçluluğunun temelinde yatan nedenleri araştırmışlardır. Araştırmacılar,, araştırmaları ile ilgili bulgulara dayanarak, sorunun temelinde sosyal düzensizliklerin olduğunu savunmuşlardır 1900-1923 yılları arasında, Şikago’nun kent haritasında çocuk suçluluğunun yüksek ve düşük olduğu bölgeleri belirleyen Shaw ve McKay yaptıkları araştırma sonucunda, suçun düşük olduğu bölgelerde ailelerin çocuklarının ihtiyaçlarına duyarlı olduğu, çocukların geleneksel normlara göre yetiştirildiği, sapma ile ilgili davranışlara izin verilmediği, davranışların kontrol edildiği ve sosyal kuramların ihtiyaçları karşılamada yeterli olduğu; suçun yüksek olduğu bölgelerde ise ailelerin farklı norm ve değerlerle birlikte yaşadığı, çocukların bu norm çatışması içinde kaldığı, yaşanılan bölgenin sürekli göç aldığı, bölgede çetelerin oluştuğu, suçun bir gelenek gibi nesilden nesille aktarıldığı, sosyal kurumların ihtiyaçları karşılamada yetersiz kaldığı bilgilerine ulaşmışlardır. Shaw ve McKay’ın bulguları pek çok araştırma tarafından desteklenmiştir (Siegel ve Senna, 1981; Kaner, 1992).

Aykırıların birleşmesi teorisi, ilk kez Sutherland (1947) tarafından ortaya atılmış; Cohen (1945), tarafından geliştirilmiş ve yine Sutherland tarafından geliştirilerek son halini almıştır. Teoriye göre; suçluluğun öğrenilmesi küçük ve birbirine yakın gruplarda olmaktadır (Hartung, 1966; Sokullu Akıncı, 2009). Bu teoriye göre suçlu davranış öğrenilmektedir. Sapıcı davranış, soya çekim ya da psikolojik nedenlerden ötürü ortaya çıkmaz. Aynı zamanda suçlunun icat ettiği bir şey de değildir (Nietzel, 1979; Saran, 1968; Sokullu, 2009; Sutherland, 1947).

Suça sürüklenen çocuk ve gençler bütün ülkeler için çok önemli bir sorun haline gelmektedir ve çocuk suçluluğu uluslar arası bir problemdir (Çataloluk, 1983; Pellegrini ve ark., 2000). Çocuk suçlarının büyük bir bölümü grup halinde işlenmekle birlikte; bir çocuğun tek başına suç işlemesi de mümkündür. Gelişmekte olan ülkelerde ve gelişmiş ülkelerde çocuk suçluluğu önemli bir problemdir. Erkek çocuklar sıklıkla hırsızlık ve şiddet suçu işlemekte, olayların çoğu şehir merkezlerinde olmakta, suç işleyen çocuklarda sigara, alkol ve madde kullanımı artmış bulunmaktadır (Farrington ve Loeber, 2000; Ellickson ve ark., 2001; Polat, 2004b; zen ve ark., 2005; Güngör, 2008).

Türkiye çağdaşlaşma yolunda ilerleyen, sanayileşmeye, kalkınmaya çalışmakta olan, sahip olduğu doğal, kültürel, tarihi ve toplumsal potansiyelle ileriye doğru hızlı değişim kat etmekte olan bir ülkedir (Yavuzer, 2009). Endüstri ve teknik alanlardaki yeniliklere ayak uydurma çabası, kırsal alanlara nazaran kentsel alanlara yapılan yatırımlar, endüstrileşmenin kontrol altına alınamaması, 1960’lı yıllarda köyden kentlere göçlerin başlaması sonucunda, 1970’li yıllarda çarpık kentleşmenin başlamasına neden olmuştur (Attar, 1994). Ülkemizde toplumsal değişme tüm olumlu ve olumsuz sonuçlarıyla beraber yaşanırken, suçluluk oranlarında görülen artış, çocuk suçluluğunda da kendisini hissettirmektedir (Yavuzer, 2009).

YÖNTEM

Araştırmada durum çalışması desenlerinden biri olan “Açıklayıcı/Tanımlayıcı Durum Deseni (Illustrative Case Studies) kullanılmıştır. Araştırma nitel bir araştırmadır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın verileri 14-17 yaş aralığındaki en az iki kere karakola intikal etmiş 20 ergen çocuktan elde edilmiştir. Ergenlerin Nevşehir Çocuk Şubedeki 01.01.2010 – 01.01.2012 tarihlerini kapsayan suç dosyaları incelenmiş ve ergenlerle yüz yüze görüşülmüştür. Çalışma grubundaki ergenlerin yaşları ön-ergenler ve son-ergenler olmak üzere 14-17 yaş aralığında değişmektedir. 10 ergen 14-15 ve diğer 10 ergen ise 16-17 yaşlarındadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

01.01.2010 - 01.01.2012 tarihleri arasındaki polis kayıtları taranmıştır. En az iki kez suç işlemiş 14- 17 yaş arasında suça karışmış 32 ergenin kaydına ulaşılmıştır. 32 ergenden 20’siyle yüzyüze görüşmeler yapılmıştır. Emniyet Çocuk şubesinde kayıtları bulunan 12 çocuğa ulaşılamamıştır. Ulaşılan ergenlere ergenlerin demografik özellikleri, eğitim durumları, gelecekte beklenenleri, ailelerinin eğitim durumları, ekonomik gelirleri, daha önce suça karışıp karışmadıkları, kırsaldan kente göç edip etmedikleri, ailelerinde daha önce suça karışan fertlerin olup olmadığı, ergenlerin arkadaş çevreleri ve onların eğitim düzeyi, onlarla birlikte nasıl zaman geçirdikleri ve onların da daha önce suça karışıp karışmadıkları ile ilgili 25 maddelik açık uçlu soru listesi hazırlanmıştır. Deneklerle yüz yüze görüşülmüştür. Ve kayıtlar tutulmuştur. Kayıtlar içerik analizi ile değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Suçta karışan ergenlerin hali hazırdaki kişisel durumlarıyla ilgili bulgular:

Ergenlere yaşlarının kaç olduğu sorulduğunda ergenlerin %50’si 14 ve 15 yaşında olduklarını, %50’si ise 16 ve 17 yaşlarında olduklarını ifade etmişlerdir. Ergenlerin eğitim durumlarıyla ilgili yöneltilen sorulara verdikleri cevaplardan ise ergenlerden %30’unun eğitiminin devam ettiği ve geri kalan %70’inin ise eğitimlerinin yarım kaldığı sonucuna varılmıştır.

Ergenlerin mesleki eğitimiyle ilgili sorular sorulduğunda ergenin %75’i herhangi bir mesleki eğitim almadığı ve %25’inin sanayide boyacılık, atölyelerinde çalıştıkları çeşitli tamir işlerinde çırak olarak çalıştıkları, haftada iki gün “çıraklık eğitim merkezi”nde okula gittiklerini belirtmişlerdir.

Ergenlerden %15’i herhangi bir hobi ya da ilgi alanları olmadığını ifade etmişlerdir. Geri kalan %85’i ilgi alanlarının olduğunu belirtmişlerdir.

Ergenlerden %55’inin gelecekte hiç bir beklentisi olmadığı kaydedilmiştir. Geri kalan %45’i gelecekte umutludur ve kendilerinin gelecekte daha iyi şartlara sahip olabileceklerine inanmaktadırlar.

En az 2 kere suça karışmış ergenlere hali hazırdaki meşguliyetleri sorulduğunda %55’i çıraklık, tamircilik, kafalık gibi işlerde çalıştığını, %15’i okula devam ettiğini, %10’u hem okuyup hem çalıştığını ve %20’si ise hiçbir işle meşgul olmadığını ifade etmiştir.

Bütün ergenler aileleri ile birlikte yaşadıklarını belirtmişlerdir ve bu ergenlerden %85’i evde 5 kişilik aile fertleri ile, geriye kalan %15’i ise 6 kişi ve üzeri aile ferdi ile birlikte yaşamaktadır.

Suçta karışan ergenlerin ailevi durumlarıyla ilgili bulgular:

Suçta karışan ergenlerin ailevi ortamlarıyla ilgili ergenlere sorular yöneltilmiştir. Ergenlerin sorulara verdikleri cevaplardan ergenlerin %70’inin annesi ve babasının sağ olduğu, %10’unun babasının vefat ettiği ve %20’sinin ise annesinin ve babasının boşandığı bilgilerine ulaşılmıştır. Anne ve babanın eğitim durumuyla ilgili ergenlerin yanıtları incelendiğinde ergenlerin annelerinin %65’i, babalarının ise %75’i eğitimsizdir. Ebeveynlerden birin lise eğitimini tamamlamış olanların oranı %10 dur. Ergenlerin %35’i annelerinin babalarının eğitim durumuyla ilgili bilgileri olmadığını ifade etmiştir.

Ergenlere annelerinin ve babalarının mesleki eğitimlerinin olup olmadığı ve çalışıp çalışmadıkları sorulduğunda alınan yanıtlar; annelerin %30’unun evlere gidip temizlik yaparak aile bütçesine katkıda bulduklarını, babalarının %95’inin çalıştığını, annelerin %70’inin, babaların %5’inin çalışmadığını bildirilmiştir.

Ergenlere kardeşleriyle ilgili sorular yöneltilmiştir. Ergenlerin verdikleri yanıtlara göre ergenlerden %10’unun kardeşi yoktur. %90’ı 2, 3 ve 5 kardeşe sahiptir. Kardeş sıralamasında ergenlerden %35’i ilk çocuk, %30’u ortanca ve %35’i son çocuktur. Ergenlere kardeşlerinin eğitim düzeyi ve çalışıp çalışmadıkları sorulduğunda, ergenlerden, “Çalışan da var, okuyan da var.” yanıtı alınmıştır.

Ergenlere aile bireylerinden suç işleyenlerin ve hapis yatıp yatmayanların olup olmadığı sorulmuştur. Ergenlerin, bildirdiğine göre; ergenlerin %60’ının aile bireylerinden en az 1’i daha önce suç işlemiş ve ceza evinde kalmıştır.

Ergenlere ailelerinin göç edip etmediği sorulduğunda, alınan cevaplara göre; anne ve babalardan %80’i evlendikten kısa bir süre sonra kırsal alanlardan kente göç etmiştir. Ergenlerden %5’i ise bu konuda bilgisi olmadığını ifade etmiştir.

Suçta karışan ergenlerin arkadaş çevreleriyle ilgili bulgular

Ergenlerin arkadaş çevreleri incelenmiş ve bu doğrultuda arkadaşlarıyla ne kadar sıklıkla vakit geçirdikleri, bu vakti nasıl değerlendirdikleri, arkadaşlarının öğrenci olup olmadıkları, çalışıp çalışmadıkları ve arkadaşlarının arasından suçta karışanların olup olmadığı araştırılmıştır ve ergenlere bu yönde sorular yöneltilmiştir.

Ergenlerden %30’u arkadaşlarıyla çok nadir zaman geçirirken %30’u ara sıra ve %40’ı sürekli zaman geçirdiklerini belirtmiştir.

Ergenler, arkadaş çevrelerinin eğitim düzeyi ve çalışıp çalışmadıklarıyla ilgili sorulara “arkadaşlarımın arasında çalışan da var okuyan da var” yanıtını vermişlerdir.

Çevrelerinde suç işlemiş ve hapis yatmış arkadaşlarının olup olmadığı sorusuna ergenlerden alınan cevaplardan, ergenlerin %50’sinin arkadaşlarının daha önce suç işleyip ceza aldıkları, %45’inin arkadaşları arasında suç işleyen olmadığını ve %5’inin ise bu konuda bilgisi olmadığını sonuçlarına ulaşılmıştır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Suçta iştirak etmiş 20 ergenin neden suçta eğilim gösterdiği sorusuna cevap arayan bu araştırmanın sonuçları ışığında 20 ergenden %70’inin eğitimsiz olması ve %55’inin gelecekle ilgili bir beklentisi olmaması dikkat çeken önemli unsurlardan biridir. Gelecekle ilgili bir beklentisi ve umudu olmayan ergenlerin hayatlarını riske atmaktan çekinmeyecekleri fikrine varılabilir. Diğer bir ifadeyle risk grubu oluşturmaktadırlar.

F. Alkım ARI

Ergenlerin eğitiminin sekteye uğramasına sebep olan etkenlerin neler olabileceği düşünüldüğünde anne ve babaların da büyük bir kısmının eğitimsiz olduğu dikkat çekmektedir. Eğer çocuklar gelişimleri sırasında anne ve babalarını model alıyorsa anne ve babanın eğitimsiz olması çocuğun da eğitimi önemsiz olarak görebileceği anlamına gelebilir.

Araştırmadaki bulgular ışığında, ergenlere yöneltilen anne ve babalarının eğitim durumları, mesleği eğitimleri gibi ilgili sorulara ergenlerin %25'lik kısmı "bilmiyorum" cevabını vermiştir. Ergenlerin verdiği bu cevaptan yola çıkarak aile iletişimde kopukluk olduğu yorumuna varılabilir. Böylelikle, aile içinde iletişim problemleri varsa bu ergenin aileden kopup sokağa yönelmesine bir sebep olarak gösterebilir.

Öte yandan, ortaya çıkan verilerden ergenlerin %60'ının ailesinde suça karışmış bireyler olduğu anlaşılmaktadır. Daha önce de ifade edildiği gibi, eğer çocuk anne ve babasını model alıyorsa, annenin ve babanın suça karışmış olması çocuğu suç işlemeye teşvik edebilir. Buna ek olarak ergenlerden %50'sinin arkadaş çevresinde daha önce suç işlemiş bireyler olduğu saptanmıştır.

Ailenin gelir düzeyiyle ilgili bulgulardan ailelerin ekonomik düzeylerinin çok düşük olduğu, annelerin çok büyük miktarının çalışmadığı, babaların ise düşük gelirli işlerde çalıştıkları görülmektedir. Ekonomik sıkıntılar ailelerde gerginliklere, aile içinde iletişim sorunlarına ve huzursuzluğa sebep olabilir. Evde huzur bulamayan çocuk huzuru sokakta arayabilir. Buna ek olarak, evin ekonomisine katkı sağlamak için ek işlerde çalışmak zorunda kalan ya da anne-baba tarafından buna zorlanan çocuk, eğitime devam edemeyebilir.

Sonuç olarak, aile üyelerinin genel eğitimsizliği ya da yetersiz eğitimi ve aile üyeleri arasındaki iletişimsizlik çocuğu okuldan ve ev ortamından uzaklaştırıp sokağa itmesi, katılımcıların %60'ının ailesinde suç işleyen bir üyenin olması, suç işleyen anne babaların çocuğa model olması çocukları sokaklardaki suçlu çocuklarla buluşturmaktadır.

Araştırmada en çok dikkat çeken bulgu ergenlerin %80'inin annesinin ve babasının evlendikten kısa süre sonra kırsal alanlardan kente göç etmiş olmasıdır. Bu bulgudan, kentlere kıyasla eğitim imkânlarının çok daha sınırlı olduğu kırsal alanlarda doğup yaşayan anne ve babaların kendilerine ve daha önceki yaşantılarına çok yabancı olan kentlere göç etmesinin bireylerde ciddi bir uyum sorunu yaratabileceği ve bireyi olumsuz etkileyen bu uyum problemlerinin de kişiyi suça sevk edeceği sonucuna varılabilir.

Sonuç olarak, iletişim sorunları olan, uyum sorunu yaşayan ve suç işleyen eğitimsiz aileler içinde yetişen çocukların suça yönelmesi kaçınılmaz bir hal alabilir. Bu sebeple, ailelere eğitim verilmeli, kırsal alanlardan kentlere göç kontrol edilmeli, kentlerde olan okul, hastane, gelir kaynakları kırsal alanlarda yaşayan insanlara da eşit olarak sağlanmalı ve kırsal alanlarda bu doğrultuda istihdam çalışmaları yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akalın, N. (1999). Suça itilmiş çocukların adli tıp açısından incelenmesi ve cezaevinde suça itilmiş çocukların deskriptif olarak incelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Salagev, A. (2004). Juvenile Delinquency (Chapter7), World Youth Report 2003.
- Akyüz, E. (2000). Ulusal ve uluslar arası hukukta çocuğun haklarının ve güvenliğinin korunması, Milli Eğitim Yayınevi, Ankara.

- Attar, H. (1994). Toplum, eğitim ve çocuk suçluluğu, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Cohen, A. K. (1955). Delinquent boys, The Free Press, New York.
- Çataloluk, S. (1983). Çocuk suçluluğu, Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirbaş, T. (2001). Kriminoloji, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Erkan, R., Bağlı, M., Sümer, F. ve Ünver, M. (2002). Sosyal çevrenin sokak çocukluğuna ve çocuk suçluluğuna etkisi”, 1.Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu, Türkiye Çocukları Yeniden Özgürlük Vakfı, Ankara.
- Farrington, D. P., Loeber, R. (2000). Epidemiology of juvenile violence, Child Adolescence Psychiatr Clin N Am, 9 (4):733-48.
- Giddens, A. (2008). Sapkınlık ve suç, Sosyoloji, çev.edt. Güzel, C., Kırmızı Yayınları, İstanbul, s.: 839-889.
- Hacıoğlu, B. C. (2000). 5271 Sayılı ceza muhakemesi kanununda tutuklama koruma tedbirine seçenek olarak düzenlenen adli kontrol koruma tedbiri üzerine bir inceleme, Erzincan Üniversitesi.
- İçli, T. G. (1993). Araştırmanın teorik çerçevesi, Türkiye’de suçlular; Sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, s.: 7- 47.
- İzkan, S. (1992). Türkiye’de toplumsal değişme ve kentleşme sürecinde suç ve suçluluk olgusuna sosyolojik bir yaklaşım, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- Kontaş, Y. M. (1997) .Türkiye’de çocuk politikası, Emniyet genel müdürlüğü küçükleri koruma hizmetleri yönetici semineri notları, Asayiş Şube Müdürlüğü Yayın No:3, Ankara.
- Polat, O. (2000). Adli Tıp, Der Yayınları, İstanbul.
- Polat, O. (2004). Kriminoloji çalışması, kriminoloji ve kriminalistik üzerine notlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s.: 34-51.
- Saldırım, M. (2001). Suça itilmiş çocukların yeniden sosyalizasyonu projesi bildirimleri I. Ulusal Çocuk ve Suç; Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu. A.Ü ATAUM, UNİCEF .
- Saran, N. (1968). İstanbul şehrinde polisle ilgisi olan onsekiz yaşından küçük çocukların sosyo-kültürel özellikleri hakkında bir araştırma, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, s.:18-26.
- Sevük, H.Y. (1998). Uluslararası sözleşmelerdeki ilkeler açısından çocuk suçluluğu ile mücadelede kurumsal yaklaşım, Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Shaw,C.P., McKay H.D. (1942). Juvenile delinquency and urban areas.University of Chicago Press.
- Siegel, L. J., Senna, J. J. (1981) Juvenile delinquency, West Publication Company, New York.
- Sokullu R. F. A. (2009). Günümüz kriminolojisine göre suç nedenleri, Kriminoloji, Beta

F. Alkım ARI

Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, s.: 147-205.

Ulutekin, S. (1991), Suçlu çocuklara ilişkin ıslah sisteminde kurum bakımı ve çağdaş tretmanın amacı: Yeniden toplumsallaşma, hükümlü çocuk ve yeniden toplumsallaşma, Bizim Büro, Ankara s.: 6-25. Özellikleri, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, s.: 7- 47.

Yavuzer, H.. (1994). Çocuk ve Suç, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Yavuzer, H. (2001). Ana-Baba ve Çocuk, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Yavuzer, H. (2009). Çocuk suçluluğu, çocuk ve suç, Remzi Kitabevi,12. Baskı, İstanbul, s.: 31-69.